

HUSZONÖT ESZTENDŐ

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRE
NEGVEDSZÁZADOS FENNÁLLÁSÁNAK

❖ EMLÉKÉRE ❖

HUSZONÖT ESZTENDŐ

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRE
NEGYEDSZÁZADOS FENNÁLLÁSÁNAK
EMLÉKÉRE

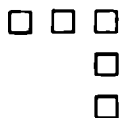
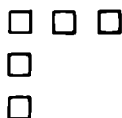
□ IRTA □
MORÓCZ JENŐ
□ TITKÁR □



BUDAPEST
A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRE KIADÁSA
1907

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRE HELYISÉGE
VIII. KER., BÉRKOCSIS-UTCA 1. SZÁM ALATT
(GUTENBERG-OTTHON, FÉLEMELET), A SZAK-
TANFOLYAM ÉS A KISÉRLETI NYOMDA PEDIG
VIII., TAVASZMEZŐ-UTCA 15. SZÁM ALATT VAN.

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA, BUDAPEST.



Nevezetes és teljes mértékben jogosult ünnepet ül a Könyvnyomdászok Szakköre: fennállásának huszonötéves jubileumát. Az a kisded csoport, mely ezelőtt huszonöt esztendővel ennek a Körnek alapjait lelkes munkájával lerakta, talán maga sem gondolt arra, hogy az idők folyamán mivé fejlődik kezdeményezésük. Ők maguk sem álmodták talán, midőn a Kör bölcsőjénél állottak, hogy mily hatalmas, virágzó erkölcsi testület válik abból a szerény kis csoportból, mely kezdetben a kibontott zászló körül tömörült. Annál kevésbbé gondolhattak erre, mert — mint minden új dolognak — ennek a Körnek is fölös számmal voltak ellenségei s igen sokan azok közül, akik szakmánk társadalmi életében jelentős szerepet vittek, bizonyos különválási törekvéseket véltek az összesség kárára az új testületben felfedezni.

Ma már bátran állíthatom, hogy teljesen eloszlott az az előítélet, mely Körünk életének első éveit kísérte. Ma már mindenki belátja, hogy a szakmabeli tudás terjesztése, a szakirodalom fejlesztése nem áll ellentétben a szaktársi élet egyéb követelményeivel, sőt annak nélkülözhetetlen kiegészítő részét képezi. S a Könyvnyomdászok Szakköre szerencsés tapintattal illeszkedett bele a nagy egészbe: az össznyomdászság hatalmas, erős szervezetébe, működésével hangosan hirdetve, hogy a szakképzettség az anyagi jobblétért küzdők kezében a legerősebb fegyver s hogy szaktársaink ennek az érvek meggyőző igazságát elismerik: annak taglétszámunk soha nem remélt nagyságú és folytonos szaporodása a legbeszédesebb bizonyosságtétele.

A Könyvnyomdászok Szakköre büszke önérzettel tekinthet vissza huszonöt év alatt elért sikereire és alapszabályszerű

céljai érdekében kifejtett úttörő munkájára. Céltudatos, kitartó működése maradandó nyomokat hagyott a magyar könyvnyomtatás fejlődésének történetében. Felolvasásaival, nyomtatvány-kiállításával, szaklapjával, évkönyveivel és egyéb kiadványaival nagy mértékben fejlesztette a szaktudást és nemes ízlést, a magyar szakirodalmat magas színvonalra emelte kezdetleges állapotából, szaktanfolyamaival pedig az ifjabb generáció számára megjelölte azt az utat, amelyen haladva saját boldogulásukat a legbiztosabban elérhetik. Az eredmény minden szónál hangosabban beszél s szerénységgel állíthatjuk, hogy Körünknek nincs oka szégyenkeznie végzett munkája miatt.

Pedig Körünk még nem érte el haladásában a tetőpontot. Vállvetett munkájában nem áll meg a betöltött negyedszázad után, hanem újult erővel törtet előre nagy céljai érdekében. A huszonöt esztendő magaslatáról csak azért tekint vissza az elmúlt idők küzdelmeire és fáradalmaira, hogy azokból újabb erőt, lankadatlan kitartást és okulást merítsen az eljövendő évek munkásságához.

E szerény füzet, mely a Könyvnyomdászok Szakköre huszonöt-éves történetét tárgyalja dióhéjba szorítva, korántsem öleli fel a Kör eseményekben gazdag életének minden egyes mozzanatát. Hisz nagy idő egy negyedszázad az emberi életben, a kisebb jelentőségű dolgok hamar elmosódnak s a történelem lapjain csak azoknak az eseményeknek emléke marad meg, amelyeknek hatása túléli a pillanatot. Ez a szempont vezette ez igénytelen sorok íróját e művecske megírásánál, melyre a Könyvnyomdászok Szakköre választmányának megtisztelő bizalma folytán vállalkozott.

A Kör története első tíz évének megírásához Láng József t. főtítkárnak 1892-ben megjelent érdemes munkája, az „Emlékkönyv a Könyvnyomdászok Szakkörének tíz évi működéséről” bő anyagot szolgáltatott. A további tizenöt esztendő eseményeinek leírása pedig a Kör egykorú jegyzőkönyvei nyomán készült.

Legyen e kis munka emlékjele a huszonöt év alatt megtett hosszú útnak az új negyedszázad küszöbén, melyet a Szakkör minden bizonynyal betölt, ha a szaktársak a jövőben sem vonják

meg tőle odaadó, lelkes munkájukat, támogatásukat és szeretetüket. S a Szakkör maradjon továbbra is az, amivé lett: nélkülözhetetlen kiegészítő része az össznyomdászság szervezetének, lelkes művelője a szakirodalomnak, apostoli terjesztője a szakműveltségnek és melegágya a szaktársi erényeknek!

I.

A KÖR ALAPÍTÁSA.

A mai Szakkör alapításának eszméje a múlt század nyolcvanas éveinek elején merült föl a fővárosi nyomdászok körében. Úgyszólván a korszellem hívta életre azt a mozgalmat, mely végül a Kör megalapítására vezetett. Ugyanis a fővárosi nyomdászság nagyrészen német volt akkoriban, amint hogy maga Budapest is bizony majdnem egészen német város volt még akkor. A magyar szaktársak elenyésző kisebbségét képezték az össznyomdászságnak s így természetesen nem valami jól érezték magukat abban az idegen légkörben, s így született meg a vágy egy olyan társadalmi egyesülés után, amelyben a magyarajkú szaktársak óhajtottak tömörülni. A Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság ifjabb elemei indították meg a mozgalmat s csakhamar létre jött a Magyar Nyomdászok Köre, melynek találkozóhelye a Király-utcai „Nyolcezres“-hez címzett vendéglőben volt, ahol félhavonként tartottak üléseket. Az egyesülés célja főleg a magyarosodás terjesztése volt s összejöveleiken szavaltatok előadásával, eredeti dolgozatok fölolvásával töltötték az időt, de közben a kedélyes szórakozásról sem feledkeztek meg.

1881 szeptember 11-én választották meg az új kör tisztikarát a következők személyében: Elnök lett Lettler Peregrin, alelnök Gyöngyösi Sándor, pénztárnok Faltermann (Faludi) Mihály, jegyző Láng József, választmányi tagok: Hódy Soma, Pataky István, Szemethy Géza és Szüts Géza. Ugyanakkor vitatták meg és fogadták el az alapszabályokat, melyet azon-

ban még nem terjesztettek fel a miniszteriumhoz szentesítés végett. Első mulatságát ez a kör 1881 szeptember 18-án tartotta, első felolvasó ülését pedig ugyanazon év október 2-án, amikor Szemethy Géza, Szabó Dezső és Wesztwalevits Antal szavaltak, Hódy Soma, Szemethy Géza és Láng József pedig dolgozatokat olvastak fel. Összesen öt felolvasó-ülést tartottak szavalatokkal és szépirodalmi dolgozatok felolvasásával. Az október 23-án tartott ülésen egy alapszabály-kidolgozó bizottságot küldöttek ki, miután elérkezettnek látták az időt, hogy a kört szélesebb alapokra fektessék, ami miniszterileg jóváhagyott alapszabályok nélkül nem igen volt lehetséges. A bizottság tagjaivá Borsovay Géza, Firtinger Károly, Gyöngyösi Sándor, Hódy Soma, Láng József és Szabó Dezső szaktársakat választották. Ugyanekkor elvben elfogadták Firtinger Károly indítványát, hogy egy magyar nyomdász-indulóra, ha a kör anyagi helyzete megengedi, pályázat hirdettessék.

Az alapszabályokat e kiküldött bizottság elkészítette, de szentesítés végett még mindig nem terjesztették fel, hanem taggyűjtő ívek kibocsátását határozták el és kimondták az újjászervezés szükségességét. A kör vagyona ekkor 7 ft 3 kr. volt.

Az 1882 július 23-án Gyöngyösi Sándor elnöklete alatt megtartott szervezkedő ülésen Láng József jegyző tett jelentést a Kör tizhavi működéséről s a szervezkedés előmunkálatainak megtételével Hódy Soma, Kaczander Gyula, Plachy Lajos, Szabó Dezső és Vizsay István szaktársakat bízták meg. Ugyanekkor elhatározták, hogy a Kör a nyilvánosság elé lép, közleményeit a „Typographia“-ban közléteszik. Egyúttal felhívták a szaktársakat, hogy a nyilvánosan megtartandó alakuló közgyűlésig csatlakozzanak a kibontott zászló alá.

1882 szeptember 10-én tartották meg a mai Szakkör alakuló közgyűlését s Ács Mihály indítványára az új egyesületnek címe Budapesti Könyvnyomdászok Társasköre lett.

Az alakuló közgyűlésen a következők voltak jelen: Gyöngyösi Sándor ideigl. elnök, Hódy Soma előadó, Láng József jegyző, Ács Mihály, Borsovay Géza, Csathó Zsigmond, Deutsch Albert, Faltermann (Faludi) Mihály, Gáspár Samu, Gelléri Mihály, Griesz Ede, Hein Menyhért, Heiszer István, Jantsy Henrik, Kaczander

Gyula, Kemény Ignác, Keményffy Dezső, Klein Adolf, Körömszy István, Maksa Ágost, Mayer Rezső, Marián György, Metzinger József, Neuwirth Lipót, Pacuch István, Pataky István, Plachy Lajos, Schwind Béla, Szabó Dezső, Szemethy Ferenc, Szemethy Géza, Szita Géza, Tanay József, Tomanóczy Dezső, Várhalmy Gyula és Vizsay István.

A fenti névsorban felsorolt szaktársak — akik közül bizony már sokan nincsenek életben — voltak ezelőtt huszonöt évvel a mai Szakkör megalapítói.

Ugyanakkor elfogadták a Hódy Soma által előterjesztett alapszabályokat, melyet a belügyminiszterhez felterjesztteni határoztak. Az elfogadott alapszabályok főbb alapelvei a következők voltak: a Kör nyelve kizárólag a magyar; célja: a magyar nyelvet terjesztetni és megkedveltetni a budapesti könyvnyomdászok között; a magyar nyelvben társulást létesíteni s az önművelődésre alkalmat szolgáltatni. Eszközök a cél elérésére: a) felolvasások; b) szavalati és műkedvelői előadások; c) szak- és társadalmi kérdések vitatása, tekintettel a budapesti könyvnyomdászok egyleti életére.

A tagok kétfélék: rendesek és tiszteletbeliek; a tagsági illeték: havi 20 kr.

A közgyűlésen a következő tisztikart választották meg: elnök Tanay József, alelnök Gyöngyösi Sándor, titkár Láng József, másodtitkár Szabó Dezső, pénztárnok Schwind Béla, választmányi tagok: Gelléri Mihály, Griesz Ede, Hódy Soma, Kaczander Gyula, Keményffy Dezső és Szemethy Géza.

Körünk első elnökét, Tanay Józsefet ma is az elnöki székekben tisztelhetjük, az akkori alelnök, Gyöngyösi Sándor pedig a Szakkör választmányának ma is egyik legbuzgóbb tagja. Mindketten soha nem lankadó buzgalommal egy emberöltőn át munkálkodtak a Könyvnyomdászok Szakköre megszilárdításán és felvirágoztatásán. Különösen Tanay József személye annyira összeforrott Körünkkel, hogy azt ma már nélküle alig tudjuk elképzelni. Ottan állott a Kör bölcsőjénél, ápolta és nevelte a fejlődő csemetét, s most, az új negyedszázad kezdetén is ő vezeti át a Könyvnyomdászok Szakkörét megerősödve újabb sikerek és küzdelmek elé.

II.

A KÖNYVNYOMDÁSZOK TÁRSASKÖRE MŰKÖDÉSE.

A Könyvnyomdászok Társasköre immár véglegesen megalakulván, egész 1890 június 22-éig, tehát majdnem nyolc esztendeig viselte fenti címet, amikor aztán átalakult a most jubiláló Könyvnyomdászok Szakkörévé. Röviden, kronológikus sorrendben alább következnek a Társaskör működésének főbb mozzanatai.

A választmány először is a házszabályokat készítette el s miután feladatai között a felolvasó ülések és kedélyes összejövetelek rendezését írták elő az alapszabályok, ezeknek rendszerezése is az új választmány egyik legfontosabb feladatát képezte. Azonkívül szükségesnek mutatkozott köriratok kibocsátása is, hogy a szaktársak az új Kör céljairól és feladatairól tájékozást nyerve, minél számosabban tömörüljenek a kibontott zászló körül. Az 1882 szeptember végén kibocsátott ismertetés, valamint az 1883 január havában kibocsátott körirat hangsúlyozza, hogy az új kör egyik főcéljául a magyar nyelv és magyar szellem terjesztését tűzte maga elé.

Az első felolvasó-ülésen, melyet 1882 október havában tartottak, már mintegy 150 tagja volt a Körnek. Ezt a felolvasást azután számtalan felolvasás követte.

A társaskör fennállása alatt következők tartottak felolvasást: Ács Mihály, A—d J., Bendtner József, Csató Zsigmond, Darula Arnold, Darvas Adolf, Durmits Imre, Feuerlöschér Ármin, Firtinger Károly, Fuchs Zsigmond, Gelberger Mihály, Gelléri Mihály, Gottesz Gyula, Griesz Ede, Grócz Ernő, Gyöngyösi Sándor, Hódy Soma, Imreh Sándor, Katits Antal, Kleinmann Frigyes, Kovács Károly, Krause József, dr. Krejcsy Rezső, Láng József, Meliszer Ernő, Németh Lajos, Novitzky N. László, Plachy Lajos, Pusztai Ferenc, Sebők Lipót, Szabó Elek, Szabó Dezső, Szemethy Géza, Szvoboda István, Tanay József, Tóth Ferenc, Wesztwalevits Antal. A felsoroltak legtöbbje több ízben tartott felolvasást.

A Társaskör a magyar szakirodalom fejlesztése érdekében is teljes erejével működött. Miután akkoriban Pusztai Ferenc mozgalmat indított a „Typographia” megmagyarosítása érdekében, melyet a Társaskör magától értetőleg támogatott, ez bizonyos feszültséget teremtett a „Typographia” és a Társaskör között, mely utóbbinak tehát gondoskodnia kellett arról, hogy közleményei számára alkalmas sajtóorgániumot létesítsen. Tanay József 1882 november 11-ére bizalmas értekezletet hívott össze a Sebestyén-téri „Csiga” vendéglőbe, melyen a lapalapítás felmerült eszméjét vitatták meg. Az eszme kivitelét azonban az anyaegylet tisztújító közgyűléséig függőben hagyták. 1883 május 20-án azután mintegy 140-en megalapították a lapkiadó-szövetkezetet, és a szerkesztő-bizottságba Ács Mihály, Dadai Géza, Griesz Ede, Hódy Soma, Láng József, Pusztai Ferenc, Schwind Béla, Seper Kajetán és Tanay József szakértőket választották, ellenőrré Szabó Dezsőt, adminisztrátorrá Katits Antalt, segédeivé Rigner Józsefet és Grebencz Lajost. A bizottság elnöke Dadai Géza, jegyzője Griesz Ede, a megindítandó „Nyomdászok Közlönye” szerkesztője pedig Pusztai Ferenc lett. A lap megindulván, abban állandó rovat közölte a Társaskör közleményeit. 1884 július 16-án Pusztai Ferenc a szerkesztéstől visszalépett s helyét Ács Mihály foglalta el. A „Nyomdászok Közlönye” 1885 július 1-én szűnt meg, miután a „Typographia” megmagyarosításának annyi küzdelmen keresztül ment kérdése szerencsés megoldást nyert a német szövegű, „Gutenberg” című melléklet életbeléptetése által. Ettől fogva ismét a „Typographia” volt a kör hivatalos lapja.

Itt említem meg, hogy Ács Mihály 100 frtnyi, Pusztai Ferenc 70 frtnyi szerkesztői tiszteletdíját, a lapkiadó szövetkezet pedig 51 frt 67 krt kitevő vagyonát a Társaskör szakirodalmi alapjának adományozta.

A Magyar Nyomdászok Évkönyve kiadását is a Társaskör vette át. (Az Évkönyv első évfolyamát Tanay József szerkesztette Ács Mihály, Szabó Elek, Bendtner József és Firtinger Károly közreműködésével.) Az 1886 június 24-én tartott közgyűlés elhatározta az akkor már három éve szünetelő Évkönyv kiadását s szerkesztőül Ács Mihályt nyerte meg a szakbizottság. Ács

Mihály négy évfolyamot szerkesztett, s mikor egészségi okokból a szerkesztéstől visszalépett, Kleinmann Frigyes lépett örökébe, aki az 1891. és 1892. évre szóló Évkönyveket szerkesztette. Hogy az Évkönyv az évek során mivé fejlődött, azt szaktársaink könnyen megítélhetik, ha a legutóbbi évfolyamokat az akkoriakkal összehasonlítják. Ezzel korántsem akarom mondani, hogy az Évkönyv akkori formájában nem felelt volna meg hivatásának. Úgy Ács Mihály, mint Kleinmann Frigyes nagy ambícióval és sok tudással szerkesztették az Évkönyvet s az tökéletesen megfelelt az akkori idők igényeinek. De szakmánk fejlődése természetesen magával hozta az Évkönyv fejlesztésének szükségességét is s bátran elmondhatjuk, hogy Évkönyvünk lépést tartott a haladó korral s ezután is lépést kell tartania, hogy a magyar könyvnyomtatás haladásának hű tükre maradjon.

A Társaskör fennállása alatt hat pályázatot hirdetett a következő sorrendben:

1. 1886-ban a hangjegyszedés mikéntjére. Pályadíj 5 arany. Nyertes Gottesz Gyula.

2. 1887-ben a Kör levélfejeének szedésére. Pályadíj 1 arany. Nyertes Wesztwalevits Antal.

3. 1888-ban fali naptár szedésére. Első díj 3 arany, második díj 1 arany. Nyertesek: Schweiger Nándor (első díj) és Spitz Adolf (második díj).

4. 1889-ben díszoklevélre. Első díj 5 arany, második díj 3 arany, harmadik díj dicsérő oklevél. Nyertesek: Kalhanek Nándor (első díj), Spitz Adolf (második díj), Krumpek Sándor és Patkó Imre győri szaktársak (harmadik díj).

5. 1890-ben a Kör tagsági jegyének szedésére és nyomására. Első díj 5 arany, második díj 2 arany. Mindkét díjat Wesztwalevits Antalnak ítélték oda, míg Götz József munkája nyilvános dicséretet nyert.

6. 1890-ben Láng József indítványára a Kör tíz éves fennállásának emlékére 25 arany pályadíj tűzetett ki a magyar nyomdászati stíl kézikönyvére. Ez a pályázat meddő maradt.

1887-ben az anyaegylet nagytermében egy hétig tartó hírlapkiállítást rendezett a Társaskör, melyen több mint 600 hírlap volt kiállítva. Az egybegyűlt anyagot a kiállítás után íj. Falk

Zsigmond kapta ajándékba, aki igen becses régibb korú hírlapokat állított ki, amivel a kiállítás sikerét nagyban előmozdította.

1890 március 16-án a szabadsajtó megünneplésére a Társaskör szedésversenyt rendezett lovag Falk Zsigmond védnöksége alatt a Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság helyiségében. A verseny délután 2 órától 5-ig tartott. Első győztes lett Meliszer Ernő, 2-ik Link József, 3-ik Benjáts Sándor, 4-ik Einczig József, 5-ik Lusztig Lajos. A szedésverseny 40 frt 95 krt jövedelmezett az árszabálybizottság javára. A Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság emlékfüzetet készített a szedésversenyről, Szabó Elek pedig a versenyanyag felhasználásával tanulmányt írt a magyar szedőszekrényről.

A Társaskör a mellett, hogy élénk részt vett az össznyomdász-ságot foglalkoztató kérdések megvitatásában és megoldásában, számtalan elvi jelentőségű határozatot hozott ülésein. Ezek között az elvi határozatok között szaktechnikai kérdések is szerepeltek.

Igen sokat tett a Társaskör abban az irányban, hogy alapszabályainak a tagok szórakoztatása céljából pontosan megfeleljen. Az első kedélyes estét 1882 december 3-án rendezték az Osinger-féle teremben, műkedvelői előadással és tánccal egybekötve. Ezt számtalan multság követte, melyek között nagyobbszabásúak is voltak. Ezek közül megemlíthendő az 1886-ban az Iparos-kör helyiségében rendezett, tánccal egybekötött műkedvelői előadás az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület javára. Ez a multság 60 frtot jövedelmezett. Ezt az összeget 100 frtra kikerekítették s a Társaskör nevezett egyesület alapító tagjai sorába lépett. Nagy sikere volt az 1889 január 20-án a ferencvárosi körben rendezett jelmezes farsangi estélynek is. Kedves családias multságok voltak az évenként egyszer-kétszer, leginkább pünkösdkor rendezett társas kirándulások. Az első ilyen kirándulás 1883 augusztus 19-én volt a budai hegyek közé. Gödöllőre, Törökbálintra, a „Szép juhászné“-hoz, a rákospalotai erdőbe, a Háros-szigetre, a Csepel-szigetre rendezett még sikerült kirándulásokat a Társaskör, továbbá részt vett 1889-ben Péter és Pál napján az össznyomdász-sággal együtt az Esztergomba és Visegrádra külön hajón rendezett kiránduláson is.

Az 1889. év június 20-án tartott hetedik évi közgyűlés tette meg a döntő lépést arra nézve, hogy a Társaskör tisztán szakkörré alakuljon át. A közgyűlés Láng József indítványára kimondta az alapszabályoknak ily irányban való módosítását. Az 1890 március 9-én tartott rendkívüli közgyűlés letárgyalta és elfogadta az új alapszabályokat s az 1890 június 22-én tartott rendes évi közgyűlésen az 1890 április 30-án miniszterileg jóváhagyott alapszabályok értelmében a Társaskör átalakult Könyvnyomdászok Szakköre címmel a ma is fennálló és az évek során hatalmasan kifejlődött testületté. A Társaskör elnökei Tanay József, Ács Mihály, Firtinger Károly és Kleinmann Frigyes voltak.

III.

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRE 1890-től 1907-ig.

Az új alapszabályok értelmében a Szakkör tagjai háromfélék, úgymint tiszteletbeliek, rendesek és pártolók lehettek. Az átalakulás után 129 rendes és 28 pártoló tagja volta Szakkörnek. A rendes tagok csak ajánlás után, választás útján vétettek fel. A kidolgozott és elfogadott házszabályok értelmében a Kör ügyeinek végzésére a teendők megoszlása és célszerű beosztása végett négyféle bizottság alakult, és pedig a szakbizottság, melynek hatáskörébe a technikai ügyek tartoztak; az irodalmi bizottság a szakirodalmi ügyek vezetésére; a gazdasági bizottság a Kör gazdasági ügyeit vezeti s a könyvtárt és leltárt kezeli; a vigalmi bizottság pedig a tagok szórakoztatásáról gondoskodik. Ezek a bizottságok ma is fennállanak és működésük nagy mértékben megkönnyíti a választmány munkáját.

A Szakkör fennállásának első évében hat, a másodikban pedig öt havi felolvasó-ülést tartott. A tervezett vitaüléseket azonban nem sikerült életbeléptetni, miután a Kör nem rendelkezett állandó helyiséggel. Az állandó helyiség kérdése csak később, évek múlva nyert szerencsés megoldást.

1890 november 13-án 50 szakköri tag megtekintette Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárát.

1891 január 1-én indult meg a Szakkör kiadásában a Grafikai Szemle, az összes tagoknak ingyen járó havi szakközlöny. Szerkesztője Tanay József, főmunkatársa Bauer J. M. lett. A lapot lovag Falk Zsigmond úr áldozatrakész jóindulata segítette át a kezdet nehézségein, miután a vezetése alatt álló Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság nyomtatta és nyomtatja ma is igen méltányos feltételek mellett. A Grafikai Szemle megindítását megelőzőleg 1890 júliustól kezdve a tagok a Pusztai Ferenc kiadásában megjelent Magyar Nyomdászat-ot kapták díjtalanul és a Kör tagonkint 2 frtot fizetett egy évre a hivatalos közlemények közzétételéért. Ez a viszony az 1890-iki árszabály-mozgalom következtében szűnt meg, melylyel szemben Pusztai a tagokkal ellentétes magatartást tanusított. Így jött létre a Grafikai Szemle, a Szakkörnek ma már legszámottevőbb hivatalos közlönye. A Grafikai Szemle az első évben 800 példányban jelent meg, kiadása 619 frt 90 krba került, előfizetésekből és hirdetésekből 848 frt 02 kr. folyt be, a tiszta haszon tehát 228 frt 03 kr. volt.

Az 1891 június 21-én tartott rendes évi közgyűlés tiszteletbeli taggá és örökös főtítkárrá választotta Láng Józsefet, aki évek során át elismerésre méltó buzgalommal működött a Kör életében, ott állt annak bölcsőjénél, részt vett az első kilenc év minden mozzanatában és sikerében.

1892 január 20-án nagy veszteség érte a Szakkört; elvesztette nagyérdemű elnökét: Kleinmann Frigyes, aki mint alelnök 1887-től kezdve vezérszerepet vitt a Kör vezetésében s később mint elnök egész haláláig ideális buzgósággal, nagy tudással vezette a Szakkört. Emléke feledhetetlen lesz mindenkor azok előtt, akik vele együtt működtek a Szakkör felvirágoztatásáért és a szakma műveléséért.

1892 január 31-én a havi ülésen Ács Mihály t. elnök emlékezett meg meleg szavakkal Kleinmann Frigyes elhunytáról. Ugyanezen ülésen Bendtner József tartott a korán elhunyt elnök felett emlékbeszédet. Majd Tanay József elnök olvasta fel Imreh Sándor t. tag „Visszaemlékezések” című dolgozatát. A február

havi ülésen Heller Ignác és Firtinger Károly tartottak felolvasást. Március 15-ét, miután 15-ike keddre esett, a következő vasárnapon, március 20-án ünnepelte meg a Kör, amikor Ács Mihály tartotta az ünnepi beszédet.

A megüresedett elnöki állásra nyomdánkenti szavazással egyhangúlag Tanay Józsefet választotta meg a tagok összesége, aki azóta megszakítás nélkül tölti be ezt az állást nagy lelkesedéssel és párját ritkító ügyszeretettel.

Az 1892. évi április 24-iki havi ülésen Somos Árpád „Nyelvünk sajtóságairól” és Haraszi József „A hirlapirodalomról” című dolgozata olvastatott fel. Július 10-én tartotta meg a Szakkör rendes évi közgyűlését, melyen megválasztottak: elnökké Tanay József, alelnökké Feldmann Mór, titkárrá Gelléri Mihály, másod-titkárrá Szöllőssy Károly, pénztárossá Rencsisovszky Ferenc, ellenőrré Szabó Dezső, leltárnokká Wózner Ignác, másod-leltárnokká Stalla Márton, választmányi tagokká Bauer J. M., Gyöngyösi Sándor, Schwind Béla, Darula Arnold, Plachy Lajos, póttagokká Vecsery Lajos, Salamon József, Mandl József, Antók János és Klein József.

1892 okt. 23-án a Széchenyi-téri kiosk nagytermében tartotta meg a Szakkör ünnepi közgyűlés keretében tizéves fennállásának emlékünnept, mely alkalommal Ács Mihály tartotta az ünnepi beszédet. Azután a jelenvolt tagok között kiosztatott a Láng József tb. főtítkárr, nagyváradi nyomdatulajdonos által írt Emlékkönyv, melyet szerzője 450 példányban teljesen díjmentesen bocsátott a Kör rendelkezésére. A díszközgyűlésre több üdvözlő távirat érkezett be. Az ugyancsak október 23-án tartott havi ülés tárgyalta a Szakkör által kiadni szándékolt nyomdászati kézikönyv tervezetét, mely szakmánkat teljes egészében felölelte volna. Sajnos, ennek a nagyszabású könyvnek kiadását a Szakkör nem valósította meg. A november 7-iki havi ülésen Feldmann Mórnak a „Bélyegtvörvény és a nyomdaipar” című, Löffler Józsefnek pedig „A hideg és a meleg tömöntésről” című dolgozata olvastatott fel. Az október hóban tartani szándékolt jubiláris táncvigalmat az akkor uralgott kolerajárvány miatt a hatóság nem engedélyezte, miért is az nov. 20-án tartatott meg szép sikerrel.

Az 1893 január 8-iki havi ülésen Lubik Zoltán tartott felolvasást „A nyomdászat Gutenberg előtt” címmel, melyet Vecsery Lajos „A pályatévészett nyomdászok” című humoros felolvasása követett. Ugyanekkor a havi ülés 50 forintot szavazott meg a Gutenberg-szoboralapra. Ez képezi magvát annak az alapnak, mely körünk pénztári kimutatásaiban ma is szerepel. A február 19-iki havi ülésen Scheicher Géza értekezett „Az idei dísznap-tárak” címmel, utána Wózner Ignác olvasta fel „Az első kecskeméti nyomda” című dolgozatát. Ugyancsak február 19-én rendkívüli közgyűlés tartatott a tervezett nyomdászati kézikönyv kiadása ügyében. A könyv szerkesztőjeül Ács Mihályt nyerte meg a Kör. A rendkívüli közgyűlés határozott a könyv árára, nyomtatására, az előfizetés kibocsátására nézve. Füzetes kiadást terveztek, füzetenként 20 kr. lett volna az ára, de a Kör tagjai 33 százalékos árengedményben részesültek volna.

1893 május 28-án a Szakkör küldöttsége remekül kaligrafirozott üdvözlő iratot nyújtott át lovag Falk Zsigmondnak, a Kör tiszteletbeli tagjának ötvenéves nyomdászjubileuma alkalmából. Lovag Falk Zsigmond a Kör megalakulása óta számtalan jelét adta irántunk való jóakarátának és áldozatkészségének s különösen a Grafikai Szemle sokat köszönhet az ő jóindulatú pártfogásának még napjainkban is.

Az 1893-ik évi rendes közgyűlés június hó 21-én tartatott meg. Rencsisovszky Ferenc ez alkalommal az alapszabályok módosítását indítványozta olykép, hogy az előirt öt választmányi tag helyett tíz választassék, a havi illeték egy előző havi ülés határozata értelmében havi harminc krajcár legyen s az egyleti év a naptári év végével végződjék, amit a közgyűlés elfogadott. A tisztikarban az a változás történt, hogy alelnökké Schwind Béla, másod-titkárrá Scheicher Géza választatott, a választmány pedig több új erővel kiegészítettett. 1893-ban még két havi ülés tartatott: október 22-én, amikor Gelberger Mihály „Szakirodalom, szakképzettség” címen, és december 3-án, amikor Clement János „A körforgógépekről” címen tartott felolvasást.

1894 február 11-én Tichy Ákos tartott a havi ülésen felolvasást „Szakbirálat általánosságban” címmel. Ugyanaz a havi ülés jóváhagyta a választmány ama határozatát, melylyel Firtinger

Károlynak „Hazánk könyvnyomtatói Hunyady Mátyás idejétől 1848—49-ig” című értékes, történelmi adatokban gazdag munkáját, mely a „Grafikai Szemlé”-ben jelent meg, tíz darab körmőci arannyal jutalmazta. Érdeemes szaktársunknak ez a munkája a tudományos körökben is méltó figyelmet keltett.

Az Évkönyv VIII. évfolyamát Szabó Dezső szerkesztette, a IX. évfolyam szerkesztésére pedig az irodalmi bizottság Tanay Józsefet választotta meg, aki azonban nagy elfoglaltsága miatt a szerkesztésről lemondott. Helyette Gelléri Mihály lett a IX. évfolyam szerkesztésével megbízva.

A Szakkör tagsági jegyének szedésére és nyomására 1893 szeptemberében hirdetett pályázatot a bíráló bizottság meddőnek nyilvánította, amennyiben a pályadíjat a beérkezett kilenc pályamű egyikének sem adta ki.

Az 1894 március 18-án tartott havi ülésen Pollák Simon olvasta fel az ismeretlen B. Á. szerzőnek az 1894-iki naptárakról szóló ismertetését.

A XII. évi (1894) közgyűlés elhatározta, hogy a Kör kiadványaival mint önálló kiállító részt vesz az ezredéves kiállításon. A tisztújításon alelnökké Gelléri Mihályt, első titkárrá Tichy Ákost, másodtitkárrá Dapsy Károlyt választották, a többi tiszviselő a régi maradt. Ugyanez a közgyűlés Bauer J. M. tagtársat egyhangúlag tiszteletbeli taggá választotta.

Érdekes és kimagasló eseménye volt Körünknek az 1894 április 22-én megnyílt grafikai szaklap-kiállítás, mely lovag Falk Zsigmond védnöksége alatt az Országos Iparegyesület helyiségében volt látható és április 29-én este zárult be. A kiállítást jeles tudósunk, id. Szinnyey József is megtekintette.

Az 1894 május 6-án tartott havi ülésen Lichtenstein J. tagtárs „Helyesírásunk reformjáról” című dolgozatát Janovits Ferenc olvasta fel, utána pedig dr. Ágai Adolf „A szedőgyerek” című humoros karcolatát Pollák Simon olvasta fel. E havi üléssel kapcsolatban az angol nemzetközi mintacsere és a tagsági jegyek pályázatára beérkezett kilenc pályamunka volt kiállítva.

Itt említem meg, hogy Kossuth Lajos ravatalára a Szakkör koszorút helyezett, szobrára pedig 168 frt 25 krt gyűjtött.

Az 1894 szept. 9-én tartott választmányi ülés egyelőre elejtette a kiadni szándékolt nyomdászati kézikönyv eszméjét. Mint a következmények mutatják, ez az elejtés végleges volt.

Az október 14-iki havi ülésen Ács Mihály tartott felolvasást „A könyvnyomtatás mesterszavairól”. Ugyancsak e napon nyílt meg a Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság szedőtermében 14 hallgatóval a Szakkör hangjegyszedési tanfolyama Gottesz Gyula vezetése alatt.

A választmány november 11-én ismét pályázatot hirdetett a Kör tagsági jegyeinek szedésére és nyomására.

1894 december 9-én Róth Lipót olvasta fel Láng József „A grafikai szakma a lemergi kiállításon” című dolgozatát, Janovits Ferenc pedig Firtinger Károly „Művészetünk bölcsőkorából” című történelmi értekezését.

Az 1895 január 27-iki havi ülésen Tichy Ákos olvasta fel „Az ideai naptárakról” című értekezését, Kosovitz Rezső pedig „Az első tette” című humoros dolgozatát adta elő. Ezen a havi ülésen Grócz Ernő indítványt terjesztett elő, hogy a Szakkör egy alapítandó nyomdász-szakiskola előmunkálatainak megtételére küldjön ki egy előkészítő bizottságot. A havi ülés a bizottságba Tanay Józsefet, Bauer J. M.-t, Grócz Ernőt, Róth Lipótot és Mitterszky Józsefet küldte ki. A február 17-iki havi ülésen Haraszi József „A szedő és tanuló”, Gelléri Mihály pedig „A magunk hibáiról” című dolgozatát olvasta fel.

Az 1895. évi rendes közgyűlésen Ács Mihály és Firtinger Károly „Régi könyvnyomtatók és azok munkáiról” című közös dolgozata került felolvasásra. A tisztújításon másodtitkárrá Janovits Ferenc, ellenőrré pedig Krammer Lipót választott, a többi tisztviselők a régiek maradtak. A tagsági jegyekre hirdetett pályázatot a jury meddőnek nyilvánította s a közgyűlés a régi tagsági jegyek újból való kinyomatását határozta el.

Az április 21-én tartott havi ülésen Fuchs Zsigmond „A háromszínű nyomásról”, Grócz Ernő pedig „A korrektörök kinjairól” tartott felolvasást. A választmány az 1896-iki Évkönyv szerkesztését ismét Gelléri Mihályra bízta.

A november hó 3-án tartott havi ülésen Major István „A könyvnyomtatás történelméből” című értekezését olvasta fel.

Az 1895. év végén kitört árszabály-mozgalom rövid időre a Kör működését is megzavarta s a legközelebbi havi ülés csak 1896 január 26-án volt megtartható. Ez alkalommal Tichy Ákos tartott „Andrássy Gyula gróf, Gelberger Mihály és Stalla Márton” címmel felolvasást. A havi ülés magáévá tette Plachy Lajos indítványát, hogy a Szakkör évenként háromféle jutalmat tűzzön ki egy szakcikkre.

A Szakkör 1896. évi rendes közgyűlését március 15-én tartotta meg, mely alkalommal Ács Mihály felolvasta „A boldogult cenzura idejéből” című dolgozatát. A régi tisztikarban az a változás történt, hogy alelnökké Schwind Béla, másodtitkárrá Szöllőssy Károly, leltárnokká pedig Pamuk Ferenc és Román Antal választottak. A közgyűlés Gelléri Mihály eddigi alelnököt tiszteletbeli taggá választotta.

1896 március 8-án és április 12-én Srpek Ottó dr. tartott szabad előadást a Szakkörben „A kémia Gutenberg művészetének szolgálatában” címmel. Az április 26-iki havi ülésen pedig Danielisz Lipót tartott felolvasást „A betűszedők ólommérgezéséről”. Ez alkalommal titkár jelentette, hogy a Szakkör a millenniumi kiállításon tekintélyes számú kiadványaival és egyes tagok kiválóbb munkáival vesz részt. Ugyancsak erre az alkalomra kiadta a Szakkör a Firtinger Károly által tervezett és magyarázó szöveggel ellátott nyomdászat-történelmi térképet.

1896 június 19-ike mély gyászba borította a Szakkört: meghalt Ács Mihály, a Kör tiszteletbeli elnöke, annak megalapításától fogva hű tagja és egyik legérdemesebb szellemi vezére, akinek neve örök időken át ragyogó betűkkel fog tündökölni Körünk történetében. Június 21-én temették el a Kör tagjainak és pályatársainak óriási részvéte mellett, mely alkalommal Tanay József elnök búcsúztatta el Körünk nagy halottját. Hült tetemeit a kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra. A Szakkör választmánya a temetés után azonnal felhívást bocsátott ki az ország összes nyomdászaihoz és gyűjtést indított Ács Mihály síremléke javára, melyhez a Szakkör 50 frttal járult. A gyűjtést csakhamar teljes siker koronázta.

Az 1896 július 19-én tartott havi ülésen Schwartz Sándor, a bécsi nyomdásztanonc-szakiskola igazgatója, igen érdekes

előadást tartott a bécsi szakiskoláról, annak fejlődéséről és elért sikereiről.

1896 október 25-én a Szakkör külön gyászünnepélyen áldozott feledhetetlen tiszteletbeli elnöke: Ács Mihály emlékének. A gyászünnepélyre színültig megtelt az anyaegylet nagyterme s Láng József tiszteletbeli főtitkár emelkedett szellemű, tartalmas és az elhunytat életének minden mozzanatában hiven jellemző emlékbeszédet mondott Ács Mihály fölött, melynek elhangzása után a résztvevő közönség kizarándokolt a kerepesi temetőbe, hol már leleplezésre várt a magyarországi könyvnyomdászok áldozatkészségéből emelt díszes síremlék, melyre összesen 523 frt 20 kr. gyült egybe. Az Ébredés és a Typographia dalkörök közös éneke után Tanay József elnök beszéde közben hullott le a lepel az emlékkőről, melyet azóta halottak napján mindig megkoszorúznak.

1896 október 28-án újabb gyász érte Körünket Bauer János Márton, a Grafikai Szemle főmunkatársának elhunytával. Az elhunyt érdemes munkása és tiszteletbeli tagja volt Körünknek s dacára idegen származásának, testtel-lélekkel dolgozott a Szakkör céljai érdekében. Temetése október 30-án volt. Körünk kegyelettel őrzi emlékét.

Az 1896 november 8-iki havi ülésen Haraszi József értekezett „Perpetuum mobile” címmel a szedőgépek keletkezéséről és azok feltalálóiáról. Ugyanez a havi ülés kegyelettel emlékezett meg Bauer J. M. elhunytáról s helyébe a jövő közgyűlés intézkedéséig Firtinger Károlyt, a kiváló szakíró választotta meg a Grafikai Szemle főmunkatársává. A december 20-án tartott havi ülésen Tichy Ákos olvasta fel „Néhai Gergelyi Fortély István betűszedő naplójából” című dolgozatát. Szöllőssy Károly másodtitkár Budapestről elköltöztvén, helyettesítésével Radnai Mihály választmányi tagot bizta meg a havi ülés.

Az 1897. évi Évkönyv karácsony táján jelent meg, ezúttal először Tichy Ákos szerkesztésében.

Az 1897 január 31-iki havi ülésen Lubik Zoltán olvasott fel sikerült dolgozatot a „Régibb és újabb címlapokról”.

A Szakkör 1897. évi rendes közgyűlése kimondta határozatképen, hogy Ács Mihály t. elnök sírját mindaddig, míg a Kör

fennáll, gondozni fogja és arra minden évben Mindenszentek napján koszorút helyez. A közgyűlés hosszabb vita után elvetette a választmány abbeli indítványát, mely egykoronás tagsági illetékkal egy nyomdász kaszinó létesítésére irányult. A tisztikarban a következő változások történtek: másodtitkárrá Radnai Mihályt, ellenőrré pedig Plachy Lajost választották. Azonkívül a közgyűlés két tiszteletbeli tagot választott Müller Ágoston, a Pesti Lloyd-nyomda felelős vezetője és Schwartz Sándor, a bécsi szakiskola aligazgatójának személyében.

Az 1897 április 25-én tartott havi ülésen került bemutatásra Watzulik Albin Mária szászaltenburgi szaktársunknak műszedéskollekciója, melyet nevezett szaktársunk és hazánkfia a Szakkörnek ajándékozott. Radnai Mihály a könyvnyomdák berendezéséről tartott felolvasást. Az Országos Iparegyesület felkérésére Grócz Ernő választmányi tag elkészítette a tervezett szakiskola tantervét és költségvetését, melyet az Iparegyesület pártolólag terjesztett fel a minisztériumhoz. A május 30-iki havi ülésen Butkovszky Bertalan olvasta fel Venkovits Károly „Visszapillantás tizenháromhavi utamra” című dolgozatát.

Kner Izidor gyomai nyomdatulajdonos egy táncvigalmi meghívóra hirdetett pályázatot, melynek megbirálására Körünket kérte fel. A szakbizottság a beérkezett négy pályamunkát felülbírálván, az 50 koronás pályadíjat Götz József munkájának ítélte oda, Spitz Adolf munkáját pedig nevezett nyomdatulajdonosnak megvételre ajánlotta. A Grafikai Szemle által a könyv- és folyószedést tárgyaló szakcikkre kiírt pályázatot a Szakkör irodalmi bizottsága bírálta el s a kitűzött 30 korona pályadíjat Heller Ignác művének ítélte oda. Heller Ignác a 30 koronát felerészben a Kör szakirodalmi alapjának, felerészben az anyaegylet rokkantalapjának adományozta.

László Dezső „Az általános műveltség és modern nyelvek ismerete a nyomdász létért való küzdelmében” cím alatt tartott az 1897 október 24-iki havi ülésen felolvasást.

1898 január 23-án a havi ülésen Popper Dezső értekezett a Typograph-szedőgépekről.

Az 1898. évi rendes közgyűlés elhatározta, hogy a szakirodalmi alaphoz 500 koronát kihalászt s azt örök időkre Ács Mihály-

alap néven kezeli. Az alap kamataiból kétévenként egyszer a Grafikai Szemle, egyszer pedig a Magyar Nyomdászok Évkönyve számára irnak ki pályázatokat. A régi kipróbált tisztviselők mellé a közgyűlés ellenőrré Harsányi Jánost, leltárosokká Dapsy Károlyt és Bauer Lajost választotta.

Az 1898 április 24-én tartott havi ülésen Firtinger Károly „Kazinczy Ferenc és a hazai könyvnyomtatás” cím alatt, az október 25-iki havi ülésen pedig Schultz János „A kromonyomásról” cím alatt tartott felolvasást.

A Szakkör az Évkönyv számára két hirdetés szedésére hirdetett pályázatot 35–35 korona pályadíjjal. Az egyik díjat Butkovszky Bertalan, a másikat pedig Mitterszky József nyerte el. A táblázatos szedés minden válfaját tárgyaló szakcikkre hirdetett pályázatra mindössze egy pályamű érkezett be s e miatt a beküldési határidőt 1898 december 31-éig meg kellett hosszabbítani.

Mint Körünket megtisztelő tény megemlítendő, hogy egy helsingforsi finn szaklap szerkesztője az általa hirdetett lapcím-pályázat egyik bírálójául a Kör elnökét, Tanay Józsefet kérte fel.

A Szakkör választmánya 1898 november 22-én tartott ülésén elhatározta, hogy 1899-ben husvétkor országos nyomtatvány-kiállítást rendez. A kiállítás sikere érdekében a választmány felhívást intézett az összes magyarországi nyomdatulajdonosokhoz.

1899 január 22-én a havi ülésen Spiegel Lipót „Az autotípia nyomása” című dolgozatát, Radnai Mihály pedig „Téves nézetek” című szociál-technikai dolgozatát olvasta fel.

A táblázatos szedést tárgyaló szakcikkre hirdetett pályázat meghosszabbított határideje lejárván, a bíráló bizottság a beérkezett két pályamű közül a kitűzött díjra egyiket sem érdemesítette.

Az 1899 március 19-én tartott rendes évi közgyűlés Rencsisovszky Ferenc pénztárost évek során szerzett érdemei elismeréseül tiszteletbeli taggá választotta. A tisztikarban a következő változások történtek: első titkár Radnai Mihály lett, másodtitkárrá Stalla Márton, leltárosokká Bujnovszky Rezső és Gang Károly választottak. Tichy Ákos, az eddigi első titkár a választmányba jutott.

Az 1899 április 30-iki havi ülésen Pavlovszky J. Alajos „Akcidensz-szedésről — akcidensz-szedőknek” című értekezését

olvasta fel. A husvétra tervbe vett országos nyomtatvány-kiállítás az érdekeltek részvétlensége miatt elmaradt.

Nádor Lajos az 1899 október 29-én tartott havi ülésen „A grafikai művészet újabb áramlatairól” értekezett, a havi ülés után pedig a cinkmaratásról tartott gyakorlati előadást.

Az Országos Iparegyesület helyiségében 1899 november 21-én kezdődött az a nagyszabású felolvasási ciklus, melyet Káldor Lajos, jelenleg Párisban élő szaktársunk tartott. A Körünk tagjai számára a disztézi stílek fejlődéséről. A széleskörű tudással megírt, a műtörténet alapos ismeretét igénylő felolvasások nemcsak a felolvasót juttatták jól megérdemelt sikerhez, de a nagyszámú hallgatóságnak is igen sok tanulságos élvezetet szereztek.

1900 január 28-án ismét Nádor Lajos tartott felolvasást „Szaklapjaink szedésmintáinak alkalmazhatósága” cím alatt. E havi üléssel kapcsolatban voltak kiállítva azok a nyomtatványok, melyek a tavalyra tervezett országos nyomtatvány-kiállításra beérkeztek.

A Magyar Nyomdászok Évkönyve 1900. évfolyama minden példányához egy blanketta volt mellékelve abból a célból, hogy azon az Évkönyv két legjobb cikkére és a legjobban szedett hirdetésre az olvasók adják le szavazataikat. A beérkezett szavazatok alapján az első díjat (50 koronát) Firtinger Károly „Gutenberg és művészete” című cikke, a 40 koronás második díjat pedig Ruzicska Gyula „A könyvornamentikáról” szóló cikke nyerte el. A hirdetésre vonatkozó díjat a Szakkör nem adta ki, mert a szavazatok nagyon elágaztak.

Az 1900. évi rendes közgyűlést március 25-én tartották meg. Ez alkalommal a közgyűlés Gyöngyösi Sándort kiváló érdemei elismeréséül a Kör tiszteletbeli tagjává választotta. A közgyűlés elfogadta a választmány proposícióit az Iparosok Köre helyiségeinek bérbevételére vonatkozólag.

Az 1900 április 29-iki havi ülésen Butkovszky Bertalan „Magyarországon át — Amerikáig” című dolgozatát olvasta fel.

A Kör választmánya április havi ülésén elhatározta, hogy a Kör tagsági jegyének szedésére pályázatot hirdet 40 koronás díjjal s ehhez hozzáadja az Évkönyv részére kitűzött, de ki nem adott 30 koronás hirdetés-díjat.

1900 júniusában ünnepelték Mainzban Gutenberg János születésének 500-ik évfordulóját. A Grafikai Szemle ünnepi számot adott ki ez alkalommal, a Kör tagjai pedig teljes számmal résztvettek a budapesti össznyomdászság által a fővárosi Vigadó nagytermében rendezett Gutenberg-ünnepélyen.

1900 szept. 30-án nyitották meg ünnepélyesen a Kör állandó helyiségét az Iparosok Körében, mely alkalommal Tanay József tartott megnyitó beszédet. Az Iparosok Körével kötött megállapodások értelmében minden szerdán este és minden hónap utolsó vasárnapján este volt joga a Körnek a helyiségeket igénybe venni s így véget ért a Kör vándorélete, melyet fennállása óta folytatott. Az Iparosok Köre helyisége hat éven keresztül nyújtott állandó otthont Körünknek. A szerda esték helyett később a helyiség vasárnap délelőttönként állott a tagok rendelkezésére. Az új helyiségben az első felolvasást okt. 10-én Stalla Márton tartotta „Honi ipar — magyar stíl” címmel. Okt. 24-én Káldor Lajos tartott társadalmi felolvasást, október 31-én pedig vitaestély volt.

A Kör tagsági jegyére kitűzött pályadíjat Mitterszky József nyerte el, Butkovszky Bertalan munkáját pedig dicséretre méltatta a szakbizottság.

Walter Crane, a világhírű angol művész kiállítását az Iparművészeti Múzeumban a Szakkör tagjai okt. 28-án testületileg tekintették meg.

Az 1900 november 7-iki havi ülésen Nádor Lajos „A háromszinű nyomás” címmel tartott felolvasást. Ugyanazon hónap 21-én Tichy Ákos „A vonalak és az emberek nyelve” című dolgozatát olvasta fel, 28-án pedig vitaestély volt, melynek témáját: „Szecesszió az ókorban”, Stalla Márton vezette be.

A Grafikai Szemle 1900. évfolyamának címlapjára kitűzött 40 koronás pályadíjat ifj. Rigner Antal nyerte el.

1901 november 23-án Herrmann Károly tartott felolvasást „A m. kir. felrámoló” címmel, november 30-án pedig vitaestély volt Mitterszky József vezetésével.

1901 február 17-én László Dezső „Páris és a világkiállítás” címmel tartott felolvasást, febr. 24-én pedig vitaülés volt arról a témáról, hogy kell-e gépmesternek szedni tudni és kell-e a

szedőnek érteni a gépmester teendőihez. A vitát Rencsisovszky Ferenc vezette be.

Az 1901 március 3-ikán tartott havi ülésen Firtinger Károlynak a *Chronica Hungarorum*-ról szóló dolgozatát olvasta fel az elnök, azután pedig maga a szerző szolgált kimerítő magyarázattal.

Az 1901. évi rendes közgyűlést március 31-én tartották meg, amelyen az alelnöki állásról visszavonuló Schwind Bélát tiszteletbeli taggá választották. Alelnökké egyhangúlag Heller Ignác választott. Másodtitkár ifj. Aigner Antal lett. Az első titkári állás szavazategyenlőség miatt nem töltetvén be, a Szakkör április 28-ikára rendkívüli közgyűlést hívott egybe az első titkári állás betöltése céljából. Ezen a közgyűlésen óhajtotta Heller Ignác, az új alelnök is székfoglalóját megtartani, de a tagok oly csekély számban jelentek meg, hogy a közgyűlés nem volt megtartható. E miatt az új alelnök annyira elkedvetlenedett, hogy állásáról lemondott. Helyébe a május 22-iki rendkívüli közgyűlés Pavlovsky J. Alajost, első titkárrá pedig Stalla Mártont választotta meg közfelkiáltással.

1901 augusztus 4-én súlyos veszteség érte Körünket Tichy Ákos elhunytával. Tichy Ákos a Kör első titkári állását 1894 március 18-ától 1899 márciusáig nagy buzgósággal és kiváló tehetséggel töltötte be s a Magyar Nyomdászok Évkönyvének öt évfolyamát (1897—1901) szerkesztette, melyek maradandó emlékét képezik az ő irói rátermettségének és szaktudásának. A kitűnő tollú író, aki a szépirodalom terén is sikerrel működött, egy végzetes operáció következtében veszítette életét. Temetése augusztus 6-án ment végbe nagy részvét mellett. Örökét, az Évkönyv szerkesztését Pavlovsky J. Alajos vette át a választmány megbízásából.

Az 1901 október 20-iki havi ülésen Nádor Lajos tartott felolvasást a szedés technikájáról, egyúttal indítványt tett egy grafikai szakiskola felállítása iránt a Szakkör keretében s egyúttal annak céljaira 20 koronát adományozott.

November 17-én nyílt meg Pavlovsky J. Alajos vezetésével — egyelőre szerény keretekben — a Kör első szaktanfolyama a Bakáts-téri polgári fiúiskola rajztermében, melyet Bárczy István

tanácsos, a székesfőváros tanügyi osztályának vezetője engedett át a tanfolyam céljaira. A tanfolyam tárgyai voltak : Gyakorlatok a Mäser-metszésben, a vázlatkészítésben, a mesterszedésben és az illusztrációk egyengetésében. Mint előadók Mitterszky József, Novák László és Pavlovszky J. Alajos szerepeltek. A tanfolyamot a Főnökegyesület 100 koronával támogatta.

1901 november 10-én a Szakkör tagjai az elnök vezetése mellett megtekintették az Első Magyar Betűöntőde R.-T. üzemét, mely alkalommal az intézet vezetősége részéről a legszívélyesebb fogadtatásban részesültek.

A november 17-iki havi ülésen Herrmann Károly tartott felolvasást „Híres nyomdászok” címmel.

1902 január 6-án Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdáját tekintették meg a Szakkör tagjai, mely alkalommal nevezett könyvnyomda kiállította nevezetesebb nyomtatványainak gyűjteményét.

1902 január 19-én Káldor Lajos tartott felolvasást a havi ülésen „Tanulmány dr. Jessen Pál fölolvasásaiból” címmel.

Az 1902. évi rendes közgyűlés március 23-án tartatott meg. Ez alkalommal felkiáltással választották elnökké Tanay Józsefet, ki ezt a tisztséget immár tíz éve töltötte be. Titkárrá Román Antalt, másodtitkárrá Bujnovszky Rezsőt, leltárosokká Schuster Ágostont és Hahn Mórt választotta a közgyűlés.

Az 1902 április 13-iki havi ülésen Nádor Lajos a szedőgépekről tartott felolvasást. A havi ülés Radnai Vilmos indítványára bizottságot küldött ki az alapszabályok módosításának kidolgozására.

Május hó 11-én rekesztette be a Szakkör az 1901 nov. havában megnyílt szaktanfolyamot, melynek keretében Czako Elemér, az Iparművészeti Múzeum jeles könyvtárosa is tartott két magas színvonalon álló tanulságos előadást. A záróünnepélyen a főnökségtestületet emőkei Emich Gusztáv elnök képviselte s kivüle megjelent szakmánk számos előkelősége. A nagyszámban megjelent közönség Tanay József elnök beszéde után megtekintette a hallgatók munkáiból rendezett kiállítást.

Az 1902 október 5-én tartott ülésen Morócz Jenő olvasta fel „A nyomdász természetrajza” című humoros dolgozatát. A havi

ülés tudomásul vette, hogy Körünk mint tag belépett a Magyar Iparművészeti Társulatba.

Rencsisovszky Ferenc, a Szakkör pénztárosa, ezen állásáról leköszönvén, az ugyancsak október 5-én tartott rendkívüli közgyűlés Bozsik Istvánt választotta meg a Szakkör pénztárosává, aki azóta ezt az állást páratlan buzgalommal tölti be.

Az 1902 október 26-iki havi ülésen Novák László tartott felolvasást „A könyvnyomtatók nyelve” címmel.

Román Antal titkár állásáról lemondott, miért is a választmány a titkári ügyek intézését Bujnovszky Rezső II. titkárra bízta.

1902 november 9-én nyílt meg második szaktanfolyamunk a Horánszky-utcai főreáliskolában, ahol Bárczy István székesfővárosi tanácsnok szivességéből kaptunk helyiséget. Vezetője Pavlovsky J. Alajos, később Novák László volt, kívülük még Fuchs Zsigmond is tartott előadásokat. A tanfolyamot 1903 február havában a hallgatók elfoglaltsága miatt be kellett szüntetni.

1902 december 7-én ünnepelte a Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság igazgatósága és személyzete nagyérdemű elnökünket: Tanay Józsefet a nevezett intézetnél eltöltött negyedszázados működése alkalmából. Körünk már a november 30-án tartott havi ülésen ünnepelte szeretett elnökét s Stalla Márton lelkes szavakkal üdvözölte őt Körünk nevében. Elnökünknek a király ez alkalomból az arany érdemkeresztet adományozta.

A november 30-iki havi ülésen Faltusz Gusztáv tartott felolvasást „A betüöntés történetéből” címmel.

A Grafikai Szemle szerkesztősége a választmány megbízásából az Ács Mihály-alap kamataiból pályadíj 30 koronát tűzött ki egy, az „Illusztrációs művek tördeléséről és nyomásáról” szóló szakcikkre. A bíráló bizottság egyhangúlag Augenfeld M. Miksa pályaművének ítélte oda a kitűzött díjat.

Az 1902 december 28-iki havi ülésen Novák László tartott felolvasást „A régi könyvnyomtatók könyvdiszítési anyaga” címmel. Ugyanezen a havi ülésen elnök bejelentette, hogy Gelléri Mihály tiszteletbeli tag lemondott erről az állásáról.

1903 január 25-én Fuchs Zsigmond tartott felolvasást a havi ülésen „A színek látása és a színérzék fejlesztése” címen. Ugyan-

ezen év február 2-án a Szakkör igen tanulságos szaklátogatást rendezett Nádor és Benger gépjavító-műhelyébe. A február 22-iki havi ülésen pedig László Dezső „A könyvillusztrálás fejlődésének története dióhéjban” címmel tartott felolvasást.

1903 március 26-án súlyos csapás érte Körünket tiszteletbeli tagjának és a Grafikai Szemle főmunkatársának, Firtinger Károlynak elhúnytával. Egyik legnagyobb díszét és büszkeségét vesztette Körünk Firtinger Károlyban, akinek szakirodalmi munkássága, különösen pedig a hazai könyvnyomtatás multjának történelmi felderítésére irányuló kutatásai nemcsak szaktársai körében szereztek általános tiszteletet és nagyrabecsülést, de a tudományos világ elismerését is kivívták. Érdemes szaktársunk hült tetemeit március 28-án temették el nagy részvét mellett az újpesti temetőbe, mely alkalommal Tanay József elnök tartott megható búcsúztatót. Firtinger utóda a Grafikai Szemle főmunkatársi állásában Novák László, a kiváló szakíró lett.

Az 1903 április 5-én tartott rendes évi közgyűlés jegyzőkönyvébe iktatta Firtinger Károly érdemeit s egyúttal elhatározta, hogy az elhunyt síremlékére gyűjtést indít és azt a Szakkör nevében 50 koronával megkezdi. A közgyűlés elfogadta az eléje terjesztett alapszabálytervezetet, melynek 6. §-a b) pontját a következőleg szövegezte meg: „b) rendes tag minden olyan könyvnyomdász lehet, ki a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyező Egyesületének tagja (kivételt képeznek, kik önhibájuk folytán fel nem vétettek), vagy valamely nyomdászati rokonág művelője” stb. Elnök indítványára a közgyűlés az új alapszabályokat, mivel azoknak szentesítése előre látható volt, azonnal életbe léptette s az új választásokat is ebben az értelemben ejtette meg. Az újonnan rendszerezített II. alelnöki állásra Morócz Jenő, I. titkárrá Bujnovszky Rezső, II. titkárrá ifj. Aigner Antal választatott. A közgyűlés az új választmányt megbízta, hogy néhai Firtinger Károly könyvtárának Körünk által használható részét vásárolja meg, mely megbízásnak a választmány eleget tett s 199 korona 67 fillérért vásárolt könyveket Firtinger Károly hagyatékából.

Az 1904. évi Évkönyv belső címlapjára a szakbizottság pályázatot hirdetett s első díjul a szedésre három darab 10 koronás

aranyat, a nyomásra pedig egy darab 20 koronás aranyat tűzött ki. Második díj díszoklevél úgy a szedőnek, mint a nyomónak. Az első díjat ifjabb Aigner Antal és Krüger Ernő nyerték el, a díszokleveleket pedig Novák Alajos és Neuwald Miksa kapták.

A választmány az új alapszabályok életbeléptetése alkalmából felhívást és taggyűjtő ívet bocsátott ki, melynek meg is lett a kellő eredménye.

A Firtinger Károly síremlékére megindított gyűjtés összesen 746 koronát eredményezett s így Körünk abban a helyzetben volt, hogy a sírkövet már 1903 október 25-én leleplezhette. Ugyanaz nap d. e. 10 órakor felolvasó ülés keretében áldozott elhunyt jeles szaktársunk emlékének, mely alkalommal Morócz Jenő II. alelnök méltatta rövid szavakkal Firtinger Károly kiváló egyéniségét, utána pedig Tanay József elnök olvasta fel rövid bevezetés kíséretében az elhunyt önéletrajzát, majd annak bevégeztével tartalmas értekezésben méltatta Firtinger szakirodalmi munkásságát. Délután 4 órakor nagy résztvevő közönség jelenlétében történt meg az emlékkő felavatása az újpesti temetőben Tanay József elnök avatóbeszéde és az Ébredés dalkör éneke kíséretében. A csaknem három méter magas, szürke karrarai márványból készült síremlék a kiadásokkal együtt 593 koronába került. A fenmaradt 153 korona 44 fillért a Szakkör a megboldogult árvájának adományozta.

Fuchs Zsigmond értékes festékgyűjteményt ajándékozott Körünknek, melyért az október 23-iki havi ülés jegyzőkönyvi köszönetét nyilvánította.

A Szakkör rajztanfolyama október 18-án vette kezdetét az Iparművészeti Társulat helyiségében, Harsány Lajos okl. rajztanár vezetése mellett. A tanfolyamon Mäser-lemézek metszését is tanították a Kör szakerői. Összesen 112 hallgató iratkozott be a vasárnap d. e. 9–12-ig és csütörtökön este 1/8-tól 9 óráig tartó tanfolyamra. A tanfolyam költségeire a havi ülés 500 koronát irányzott elő.

Az 1903 november 29-iki havi ülésen Novák László tartott „Mesterszavainkról” címmel felolvasást. Ugyanezen a havi ülésen elnök bejelentette, hogy Láng József egy hozzá intézett levélben bejelentette tiszteletbeli főtitkári állásáról való lemondását.

A havi ülés a lemondást — tekintettel Láng Józsefnek a Szakkör megalakítása körül szerzett érdemeire — nem fogadta el.

1904 január 31-én László Dezső olvasta fel a havi ülésen Pierre Marteau „Középkori írástudók és könyvtárak” című tanulmányát, melyet francia eredetiből felolvasó fordított. A február 28-iki havi ülésen pedig Morócz Jenő olvasta fel „Egyről-másról” című dolgozatát.

1904 március 20-án tartotta a Szakkör rendes évi közgyűlését, mely alkalommal Tanay József elnök bejelentette, hogy a Körnek immár 500-nál több tagja van. A közgyűlés Bozsik István pénztárosnak buzgó működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A közgyűlés a következő indítványt fogadta el: „A Grafikai Szemle terjedelme ez év második felétől kezdve bővítsék ki és ennek lehetővé tétele végett a külső munkatársak dolgozataikért bizonyos sorhonoráriumot kapjanak, valamint minden számban műmellékletek is közöltesse.” A tisztújítás megejtetvén, a tisztkarban a következő változások történtek: II. alelnök László Dezső, II. titkár Stoll István, I. leltáros Hahn Mór, II. leltáros Kohn Sándor lett.

1904 április 10-én ért véget a Szakkör rajztanfolyama s a kurzuson készült rajzok nagy részéből e hó 17-én kiállítást rendezett a Szakkör. A kiállított rajzok a hallgatók ambíciójáról és fejlődéséről tettek tanúságot.

A VII. kerületi előjáróság kiküldöttjei 1904 április 5-én megvizsgálták a Szakkör pénztári könyveit és jegyzőkönyveit és mindent teljes rendben találtak.

Az 1904 április 17-én tartott havi ülésen dr. Marton Sándor fővárosi orvos tartott felolvasást „Egy és más a nyomdászok egészségügyéről” címmel. Ugyanez a havi ülés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Harsány Lajos rajztanárnak a rajztanfolyamon kifejtett buzgó működéséért.

Miután az 1904 április 29-iki rendkívüli választmányi ülésen a választmányban komoly ellentétek merültek fel a szakbizottságnak a jövő évi szaktanfolyamra vonatkozó határozatai miatt, Pavlovsky J. Alajos I. alelnök, Bujnovszky Rezső I. titkár, Stoll István II. titkár, Maksa Ágoston és Wózner Ignác választmányi tagok állásukról leköszöntek. A május 16-iki választmányi ülés

a titkári teendők ideiglenes ellátásával Morócz Jenő választmányi tagot bízta meg. Ugyanez a választmányi ülés az Évkönyv szerkesztőivé Novák Lászlót és László Dezsőt választotta meg.

Július 17-étől 19-ig Watzulik Albin Mária hírneves hazánkfia munkái voltak a Szakkör helyiségében kiállítva.

1904 július 20-án rendkívüli választmányi ülést tartott Körünk, melyen a választmányi tagokon kívül több meghívott szakférfiú is résztvett. Az ülés elfogadta a Radnai Mihály által előterjesztett szaktanfolyami tantervet, továbbá elhatározta, hogy kérvényt intéz a kereskedelmi miniszterhez alkalmas tanterem átengedése iránt. A tantervet egy küldöttség adta át Szerényi József miniszteri tanácsosnak, aki készséggel megígérte támogatását. A miniszterium a m. kir. állami órá- és mechanikai szakiskola épületében jelölt ki tanfolyamunk számára alkalmas helyiséget. A szaktanfolyamot szeptember 18-án nyitotta meg Tanay József elnök lendületes beszéddel. A tanfolyamon mint oktatók közreműködtek: ifj. Aigner Antal, Augenfeld M. Miksa, Bauer Henrik, Brinner József, Butkovszky Bertalan, Darvas Adolf, Fuchs Zsigmond, Grócz Ernő, Horváth Alajos, Kun Kornél, Löwy Salamon, Mitterszky József, Morócz Jenő, Müller Ignác, Nádor Lajos, Novák Alajos, Novák József, Prüner Arnold, Radnai Mihály, Salamon József, Spitz Adolf, Stalla Márton, Stefáni József, Szauer Adolf és Tanay József. A tanfolyamot Novák László vezette, a rajzot Harsány Lajos tanította. Az elméleti oktatással párhuzamosan haladt a gyakorlati tanítás a kísérleti nyomdában, melyet elnökünk buzgó utánjárása folytán Körünk több nemes pártfogójának nagylelkűsége szerzett meg számunkra. A kísérleti nyomda berendezéséhez a következők járultak: Wörner J. és Társa, Ganz és Társa részvénytársaság, Első Magyar Betűöntőde Részvénytársaság, lovag Falk Zsigmond, Carmine Hugó, Brendler & Söhne, Fischer és Mika, Nádor Lajos, Schöntag Gyula, Kurzweil J. és Társa, Tanay József, Pusztai Ferenc és mások. A kísérleti nyomda azóta folyton fejlődve, méltón egészíti ki szakoktatási intézményünket.

Szabó Róbert, a bécsi „K. k. Graphische Lehr- und Versuch-Anstalt” harmadéves hallgatója, szeptember 8-án és 11-én tanul-

ságos kiállítást rendezett a nevezett főiskolán készült nyomtatványokból.

1904 október 30-án ifj. Aigner Antal tartott felolvasást „Olaszországi utam emlékeiből” címmel. A havi ülés amerikai mester-munkák kiállításával volt egybekötve, melyet Korvin nyomdatulajdonos kísért magyarázatokkal.

A legközelebbi havi ülésen, november 24-én, Szeniczai Mihály olvasta fel „Inasképzés a gépteremben” című dolgozatát, Mitterszky József pedig munkáinak remek kollekcióját állította ki.

A Körünk tagsági jegyére hirdetett pályázaton kivitelre alkalmas pályamunka nem találkozván, a szakbizottság újabb pályázat kiírását határozta el. A beérkezett pályaművek közül Spitz Adolf és Lukesch Ferenc munkája I. helyen, Butkovszky Bertalan és Müller Ignác munkája pedig II. helyen nyert dicséretet.

Az 1904 december 18-iki havi ülésen Löwy Salamon „Az egyetemes betűvonalról” tartott felolvasást, Prüner Arnold pedig kiválóbb munkáiból és ex-libris gyűjteményéből rendezett kiállítást.

1905 január 15-én László Dezső „Miként lehetne pályánkon a túlszaporodást meggátolni” címmel tartott felolvasást. Ugyanakkor Novák József nyomtatvány-gyűjteménye volt kiállítva. A február 26-iki havi ülésen Morócz Jenő olvasta fel „Egy nyomdász emlékirataiból” című dolgozatát, Spitz Adolf pedig kiválóbb mesterszedési munkáit állította ki.

Az 1905 március 19-én tartott rendes évi közgyűlés Novák Lászlót a szakirodalom terén kifejtett érdemes munkássága elismeréséül a Szakkör tiszteletbeli tagjává választotta. A közgyűlés letárgyalta és elfogadta a Szakkör szakoktatási intézményének állandó szervezetéről szóló szabályzatot, melyet Novák László dolgozott ki. A közgyűlés Tanay Józsefet közfelkiáltással választotta meg újból elnökké. I. alelnökké Mitterszky József, II. alelnökké Löwy Salamon, I. titkárrá Morócz Jenő, II. titkárrá Prüner Arnold, ellenőrré Schornstein Jakab, I. leltárossá Hahn Mór, II. leltárossá Boros Dezső választott. Az április 10-én tartott alakuló választmányi ülés Novák Lászlót a szaktanfolyam vezetőjévé, ifj. Aigner Antalt helyettes vezetőjévé, Bauer Henriket pedig a kísérleti nyomda gépmesterévé választotta. Az Évkönyv

1906. évfolyamának szerkesztőjévé Novák Lászlót választotta a választmány.

Az 1904—1905. évi szaktanfolyam ünnepélyes berekesztése május 14-én volt számos vendég jelenlétében. Ez alkalommal Tanay József elnök a magyarországi könyvnyomtatás történetéről szóló értekezését olvasta fel, majd pedig magvas beszéd kíséretében berekesztette a tanfolyamot. A hallgatók munkáiból egyidejűleg rendezett kiállítás sikere felett a kereskedelemügyi miniszterium képviselője, Péterffy Lajos miniszteri osztálytanácsos teljes elismerését fejezte ki.

A Kör tagsági jegyére ismételten kihirdetett pályázatot a szakbizottság ismét meddőnek nyilvánította. A Grafikai Szemle cimboritékjára hirdetett pályadíjat Fekete Béla munkája nyerte el, Fekete Géza és Novák József munkái pedig dicséretben részesültek.

Bendtnér József a Szakkörnek több száz kötetből álló értékes szakkönyvtárt ajándékozott, miért a Kör köszönetét nyilvánította.

Szakoktatási intézményünk 1905—06. tanéve 1905 október 2-án nyílt meg az órás- és mechanikai szakiskola helyiségében, az elfogadott szervezeti szabályok értelmében négy ciklusba osztva. A négy ciklus tanfolyamainak és előadási sorozatainak száma 21 volt, összesen 241 előadással. A tanítás fáradságos munkájában a tanfolyamok vezetőségén, Novák Lászlón, ifjabb Aigner Antalón és Bauer Henriken kívül részt vettek: Augenfeld M. Miksa 23, Hoffmann Antal 11, Janovszky János 11, Kún Kornél 23, Löwy Salamon 28, Mitterszky József 10, Morócz Jenő 12, Novák Alajos 12, Novák József 4, Salamon József 6, Spitz Adolf 23, Stalla Márton 35, Szabó Róbert 6 előadási nappal.

A tanítási év 1906 április 22-én zárult be nagy közönség jelenlétében. A kereskedelemügyi miniszteriumot Vig Albert orsz. iparoktatásügyi főigazgató képviselte. A záróbeszédet Löwy Salamon I. alelnök tartotta. Az ünnepségen jelen volt Körünk régi pártfogója, lovag Falk Zsigmond udvari tanácsos is, aki lelkes beszédben buzdította a hallgatókat a megkezdett úton való haladásra.

Az 1905—06-iki tanévben Kolozsváron is volt Körünknek szaktanfolyama, melyen Förstner Tivadar rajztanár, Kahlfürst

Imre, Szabó Antal és Lengyel Albert tartottak 1906 január 15-től május 6-ig előadásokat.

Az 1905 október 22-én tartott rendkívüli közgyűlés megerősítette Novák Lászlót a szaktanfolyamok vezetői állásában.

Az 1905 november 19-iki havi ülésen Löwy Salamon munkái voltak kiállítva. Bendtner József „Visszaemlékezések a nyomdászat közelmúltjából” címmel tartott felolvasást s egyúttal bemutatta az általa feltalált szabadalmazott táblázat-alapot.

Mitterszky József értékes nyomtatványgyűjteményét a Szakkörnek ajándékozta, amiért az 1905 december 17-iki havi ülés mondott köszönetet.

Miután a Kör tagjai a vidéken örvendetes módon szaporodtak, a választmány kimondta, hogy egyes városokban, hol a Körnek nagyobb számú tagjai vannak, időnként nyomtatványkiállítással egybekötött felolvasást rendez. Az első ilyen felolvasásokat Löwy Salamon II. alelnök tartotta meg a karácsonyi ünnepek alkalmával Kolozsvárott és Debrecenben.

Az 1905. év méltó befejezését képezte az Évkönyv megjelenése, mely megnagyobbított alakban, szokatlanul gazdag tartalommal, a Hornyánszky-cég fényes kiállításában jelent meg. Novák László szerkesztőt az Évkönyv nagy sikere alkalmából a Kör tagjai társasvacsora keretében ünnepelték.

1906 január 21-én a Franklin-társulat igazgatóságának szíveségéből nevezett intézet kiválóbb nyomtatványaiban volt alkalmuk a Szakkör tagjainak a havi ülés keretében gyönyörködni. A kiállításról és a Franklin-társulat történetéről László Dezső tartott felolvasást.

Az 1906 február 18-iki havi ülésen ifj. Rigner Antal állította ki kiválóbb munkáinak értékes gyűjteményét. A március 18-iki havi ülésen pedig Augenfeld M. Miksa tartott érdekes szabad előadást az olyan nyomtatványokról, amelyekre nem lehetnek büszkék készítőik. Előadását számos tipografiai szörnyszülött bemutatásával illusztrálta.

1906 április 1-én tartotta meg Körünk évi rendes közgyűlését, mely alkalommal Löwy Salamon I. alelnökké, Fuchs Zsigmond II. alelnökké, ifj. Rigner Antal II. titkárrá, Sarlós Lajos ellenőrré választottak. A többi tisztviselők a régiék maradtak.

A husvétii ünnepek alkalmával a Szakkör öt vidéki városba küldött felolvasót. Miskolcon Löwy Salamon, Kassán és Eperjesen ifj. Rigner Antal, Debrecenben Szabó Róbert, Szekszárdon Augenföld M. Miksa tartott sikeres szakfelolvasást, nyomtatványkiállítással egybekötve. Miskolcon Körünk elnöke, Tanay József is megjelent s a megnyitóbeszédet ő mondotta.

1906 június 24-én Löwy Salamon Győrött tartott nyomtatványkiállítással egybekötött szakfelolvasást, július 22-én pedig Prüner Arnold Kolozsvárott rendezett saját munkáiból kiállítást a Szakkör megbizásából.

Augenföld M. Miksa 40 kötet könyvet ajándékozott Körünknek, miért az 1906 július 24-iki választmányi ülés köszönetét nyilvánította.

1906 augusztus 1-én Körünk elhagyni kényszerült régi helyiségét, minthogy az Iparosok Köre, melynek albérldi voltunk, feloszlatta helyiségét. Miután az új, ideiglenes helyiség, melyet a Böröndösök Szakegyesületének Aggteleki-utcai helyiségében vettünk bérbe, nem volt alkalmas ülések tartására, a választmány elhatározta, hogy a szokásos szakfelolvasásokat havi ülések keretében, míg az épülő Gutenberg-Otthonban végleges körhelyiségünket el nem foglalhatjuk, a szaktanfolyamok helyiségében tartja, melynek 1906—07-iki tanéve 1906 szeptember 30-án nyílt meg. A szaktanfolyam adminisztratív ügyeinek ellátásával a választmány Wanko Vilmost bízta meg.

Az 1906 október 21-iki havi ülésen Szabó Róbert tartott a bécsi „K. k. Graphische Lehr- und Versuch-Anstalt“ egyidejűleg kiállított nyomtatványairól felolvasást. A novemberi havi ülésen Löw Dezső tartott előadást Schulz János regiszterbeállító készülékéről, dr. Komáromy Mihály a szimetrikus nyomdabetükről.

1906 december 8-án Szabó Róbert Eperjesen, december 9-én Kassán, Augenföld M. Miksa pedig december 8-án Győrött tartott szakfelolvasást nyomtatványkiállítással egybekötve. A december 16-iki havi ülésen Prüner Arnold olvasta fel az ex-librisekről szóló dolgozatát.

Löwy Salamon, a Kör agilis I. alelnöke, 1907 január havában állásáról lemondott, hogy munkásságát az általa átvett Magyar Nyomdászat szerkesztésének szentelhesse.

Az 1907 január 20-iki havi ülésen Haraszi Adolf a három-színnyomatú festékekről tartott előadást, február 3-án pedig ifj. Rigner Antal Miskolcson tartott szakelőadást.

A Szakkör által kiírt levélfej-pályázaton az első díjat Poduska János és Weninger István, a második díjat Hörbe Konrád, a harmadik díjat Bárány Nándor nyerte el.

1907 február 24-én a havi ülésen Rigner János és Schimek Ferencz rendeztek nyomtatványkiállítást.

Az 1907 március 17-iki közgyűlés Novák Lászlót, a Grafikai Szemle főmunkatársát, nevezett lap szerkesztőjévé választotta, aki most Tanay József szerkesztővel együtt jegyzi a lapot. Bozsik István pénztáros tiszteletdíját a közgyűlés, tekintettel teendőinek megszorodására és kiváló érdemeire, felemelte. A tisztikar a régi maradt az I. alelnöki állás kivételével, melyre Pollák Simon személyében kiváló szakértőt sikerült megnyernünk.

E közgyűléssel zárult le a Könyvnyomdászok Szakköre fennállásának huszonötödik esztendeje, s tekintettel arra, hogy az utána következő események már az új negyedszázad lapjaira tartoznak, még csak az 1906/907. évi szaktanfolyamok berekesztéséről és a husvétii ünnepek alatt több vidéki városban tartott szakelőadásról és nyomtatványkiállításról számolok be. Székesfehérvárott Novák László, Debrecenben Stefáni József, Augenfild M. Miksa Aradon és Temesvárott, ifj. Rigner Antal pedig Pécsen tartott nyomtatvány-kiállítással egybekötött felolvasást.

Április 21-én zárultak be a szaktanfolyamok a hallgatók munkáiból rendezett kiállítással egybekötve. A négy ciklusban összesen 15 tanfolyam volt 146 hallgatóval. A tanításban résztvettek: ifj. Rigner Antal, Augenfild M. Miksa, Balázs Károly, Bauer Henrik, Fuchs Zsigmond, Kún Mihály, Löwy Salamon, Novák Alajos, Novák László, Prüner Arnold, Spitz Adolf, Stalla Márton, Stefáni József és Szabó Róbert.

* * *

Körünk fentebb elősorolt eseményein kívül minden évben számos mulatságot rendezett a tagok szórakoztatására. A vigalmi bizottság a nyári szünet kivételével majd minden hónapban rendezett háziestélyeket, azonkívül minden évben egy nagyobb-

szabású farsangi mulatságot. A háziestélyeken érdekes műsor szórakoztatta tagjainkat, a nyomdász-dalárdák is gyakran közreműködtek és ezeket a mulatságokat mindig kedélyes jókedv és fesztelenség jellemezte. A vigalmi bizottság élén évek hosszú sora óta Gyöngyösi Sándor áll, aki az ő nagy szakértelmével és fáradhatatlan buzgalmával rendezi a Kör háziestélyeit és egyéb mulatságait. Azonkívül évenként egy-egy nyári kirándulást is rendezett Körünk, melyeken a tagok mindig tömegesen vettek részt.

Tagjaink száma az utóbbi években rohamosan megsaporodott. Ez főleg a néhány év előtt Radnai Vilmos indítványára keresztülvitt alapszabálmódosításnak köszönhető, mely Körünket szoros összeköttetésbe hozta az össznyomdászság szervezétével. 1906-ban Körünk országosítása érdekében is tanácskoztunk az illetékes tényezőkkel s ennek köszönhető, hogy a vidéken is számos helyen vannak tagjaink. Remélhetőleg nemsokára még nagyobb mértékben megsaporodik majd tagállományunk, mert országsszerre mindenfelé kezdik belátni a szakfejlesztés és szakképzettség szükségességét. Tagjaink létszáma jelenleg: rendes tag: 1402, tiszteletbeli tag: 11. Körünk vagyona 1907 szept. végén: Készpénz 5521 K 55 f, hitelszövetkezeti részvényekben 100 K, Gutenberg-szoboralap 421 K 05 f, Ács Mihály-alap 532 K 25 f, szakirodalmi alap 248 K 37 f. A kísérleti nyomda leltári értéke 11,600 K 12 f.

Szakoktatási intézményünk is átalakulás előtt áll. Az állam hivatalosan kezd érdeklődni szaktanfolyamunk iránt s annak állami kezelésbe vétele érdekében tanácskozások folytak az állam kiküldöttjével. Erre vonatkozó memorandumunkat már benyújtottuk a kormányhoz s ha az abban lefektetett alapelvek illetékes helyen elfogadtatnak, szaktanfolyamunk jövője Körünk vezető szerepének fentartásával biztosítva lesz.

Immár beköltözködtünk állandó otthonunkba, a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betüöntők Segélyzőegyesülete díszes palotájába s az új negyedszázadot friss tetterővel kezdtük meg.

Miként a multban, úgy remélhetőleg az eljövendő években is akadnak sorainkban lelkes munkások, akik szépmultú intéz-

ményünket a fejlődés útján továbbvezetik. Amint Körünk évről-évre gyarapodott tekintélyben, tagjainak létszámában és vagyoni erejében, úgy a jövőben sem szabad visszaesésnek bekövetkezni.

Jelszavunk mindenkor a haladás legyen!

Végezetül álljon itt azok névsora, akik az elmúlt huszonöt éven keresztül résztvettek a vezetés munkájában:

Elnökök voltak: Tanay József (1882–1885), Ács Mihály (1886), Firtinger Károly (1887), Kleinmann Frigyes (1888–1892), Tanay József (1892–1907).

Alelnökök: Hódy Soma, Firtinger Károly, Kleinmann Frigyes, Csató Zsigmond, Wesztwalevits Antal, Gyöngyösi Sándor, Feldmann Mór, Schwind Béla, Gelléri Mihály, Heller Ignác (leköszönt), Pavlovsky J. Alajos, Mitterszky József, Löwy Salamon, Pollák Simon.

II. alelnökök: Morócz Jenő, László Dezső, Löwy Salamon, Fuchs Zsigmond.

I. titkárok: Láng József, Gelberger Mihály, Gelléri Mihály, Tichy Ákos, Radnai Mihály, Stalla Márton, Román Antal, Bujnovszky Rezső, Morócz Jenő.

II. titkárok: Szabó Dezső, Hódy Soma, Szemethy Géza, Durmits Imre, Németh Lajos, Schwind Béla, Szöllőssy Károly, Scheicher Géza, Dapsy Károly, Janovits Ferenc, Radnai Mihály, Stalla Márton, ifj. Aigner Antal, Bujnovszky Rezső, Stoll István, Prüner Arnold.

Pénztárosok: Griesz Ede, Ruzicska Gyula, Schmidt István, Szabó Dezső, Rencsisovszky Ferenc, Bozsik István.

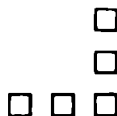
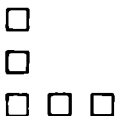
Ellenőrök: Szabó Dezső, Gelberger Mihály, Krammer Lipót, Plachy Lajos, Harsányi János, Boros Dezső, Schornstein Jakab, Sarlós Lajos.

I. leltárosok: Gelléri Mihály, Wózner Ignác, Pamuk Ferenc, Dapsy Károly, Bujnovszky Rezső, Schusztér Ágoston, Hahn Mór.

II. leltárosok: Spitz Adolf, Wózner Ignác, Stalla Márton, Román Antal, Bauer Lajos, Gang Károly, Hahn Mór, Kohn Sándor, Boros Dezső.

A választmánynak hosszabb-rövidebb ideig tagjai voltak: Gelléri Mihály, Schwind Béla, Szabó Dezső, Gyöngyösi Sándor, Karácson Aladár, Gyöngyösi Károly, Gelberger Mihály, Csató

Zsigmond, Dobronyi Gyula, Plachy Lajos, Wesztwalevits Antal, Ady Árpád, Durmits Imre, Lipnyiczky Károly, Darula Arnold, Schmidt István, Bauer J. M., Vecsery Lajos, Fazekas Alajos, Striska Ede, Wandra Lajos, Pethő Sándor, Gleichner Károly, Feldmann Mór, Cselesnik János, Mitterszky József, Krammer Lipót, Kosovitz Rezső, Fekete Ferenc, Kerkovszky Alajos, Kiss Károly, Pamuk Ferenc, Götz József, Major István, Szikora János, Firtinger Károly, Werth László, Benkő László, Lőrincz Kázmér, Radnai Mihály, Gang Károly, Novák László, Pavlovsky J. Alajos, Varga Dezső, Káhn Sándor, Butkovszky Bertalan, Radnai Vilmos, László Dezső, Sándor József, Ligeti Jenő, Schuster Ágoston, Káldor Lajos, Kertész Ernő, Boros Dezső, Kohn Sándor, Klein Ármin, Sarlós (Singer) Lajos, Wózner Ignác, Spitz Adolf, Kún Kornél, Grócz Ernő, Tichy Ákos, Stalla Márton, Bozsik István, Horváth Alajos, Morócz Jenő, Maksa Ágoston, Bán Imre, Augenföld M. Miksa, Schwandtner Lajos, Löwy Salamon, Prüner Arnold, ifj. Aigner Antal, Szauer Adolf, Schornstein Jakab, Novák Alajos, Müller Ignác, Szeniczai Mihály, Szabó Róbert, Burgheim Károly, Bauer Henrik, Stefáni József, Novitzky N. László, Hollóssy János, Busay Balázs, Enyedy János, Kún Mihály, Fekete Béla, Fekete Géza, Bárány Nándor.



A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRE TISZTELETBELI TAGJAI:

Falk Zsigmond lovag, m. kir. udvari tanácsos, Gyöngyösi Sándor, Hornyánszky Viktor, Láng József (együttal örökös tb. főtítkár), Novák László, Pusztai Ferenc, Rencsisovszky Ferenc, Schwartz Sándor, Schwind Béla, Szabó Dezső, Tanay József.

KÖRÜNK TISZTIKARA ÉS VÁLASZTMÁNYA AZ 1907. ÉVBEN.

Elnök: Tanay József.
I. Alelnök: Pollák Simon.
II. Alelnök: Fuchs Zsigmond.
I. Titkár: Morócz Jenő.
II. Titkár: Ifj. Aigner Antal.
Pénztáros: Bozsik István.
Ellenőr: Sarlós Lajos.
I. Leltáros: Hahn Mór.
II. Leltáros: Boros Dezső.

Választmányi tagok: Bárány Nándor, Busay Balázs, Enyedy János, Fekete Béla, Fekete Géza, Gyöngyösi Sándor, Hollóssy János, Kún Kornél, Kún Mihály, László Dezső, Novitzky N. László, Prüner Arnold, Spitz Adolf, Stalla Márton, Stefáni József.

A szaktanfolyam vezetője: Augenfeld M. Miksa.

A szaktanfolyam adminisztrátora: Wanko Vilmos.

A kísérleti nyomda gépmestere: Bauer Henrik.

KIVONAT A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRE ALAPSZABÁLYAIBÓL

2. §. A Kör székhelye: Budapest.
4. §. A Kör célja:
 - a) tömöríteni a szakerőket;
 - b) mindinkább terjeszteni és tökéletesíteni a szakismereteket és műízlést a könyvnyomdászat és annak rokonágai terén;
 - c) elősegíteni a hazai nyomdászat érdekeit (a hatáskörében álló eszközökkel);
 - d) ápolni és föntartani tagjai társas és szellemi életét.
5. §. Eszközök a célok elérésére:
 - a) szakbavágó kérdések fölött való értekezések fölolvassása, előadása s vitatása, szaktanfolyamok rendezése;
 - b) szaktanulmányi kirándulások rendezése;
 - c) szakközlöny és szakkönyvek kiadása;
 - d) szakbavágó pályázatok időnkinti kiírása;
 - e) szakkiallítások rendezése;
 - f) nyomtatványok, betűminták, szakkönyvek és szaklapok gyűjtése;
 - g) a tagokat szórakoztató multságok rendezése.
6. §. A Kör tagjai kétfélék. És pedig: tiszteletbeli és rendes tagok.
 - a) Tiszteletbeli tagokká a közgyűlés olyanokat választhat, kik erre szakmánk és annak rokonágai terén, vagy a Kör céljainak előmozdításában kiváló érdemeket szereztek;
 - b) rendes tag minden oly könyvnyomdász lehet, ki a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betüöntők Segélyző Egyesületének tagja (kivételt képeznek, kik önhibájuk folytán fel nem vétettek), vagy valamely nyomdászati rokonág művelője, kit a havi ülés a választmány előterjesztésére felvesz; az ilyen tag a közgyűlés által megállapított tagsági illetéket (jelenleg havonként 60 fill.) fizeti, melyért a Kör kiadványait ingyen kapja, annak minden kedvezményét élvezi s az üléseken választói és választhatási joggal bír.

